

THE *DACIA RIPENSIS* SECTION IN *NOTITIA DIGNITATUM* (XLII)

MIHAIL ZAHARIADE

Vasile Pârvan Institute of Archaeology,
Bucharest
zahariade@yahoo.com

Key-words: *limes*, *Dacia Ripensis*, *legio*, *cuneus*, *auxilium*, *cohors*, Danube, river frontier, Trajan's Dacia, forts, literary and geographic sources, *Antonine Itinerary*, *Tabula Peutingeriana*, fleet.

Abstract: As a new province, *Dacia Ripensis* held an important position on the Danube Imperial frontier. It most likely covered the southern stretch of the Trajanic Dacia. Basically, the first elements of the new mid 3rd century Danube defense system seems to find their first structures during Gallienus' reign, while Trajan's Dacia (north of the Danube) was still in existence. Practically, the process consisted in resuming the occupation of the previous 1st century installations, oriented at that time towards the powerful Decebalus-led Dacian state. Aurelian ended a process begun with one or two decades before him and to which he was a witness in the Roman army, abiding by the strategic requirements of the moment. Further adjustments have been carried out in Tetrarchic period. The all out 4th century (more specifically from the Constantinian period to the end of the century) picture of the army in *Dacia Ripensis* is offered by *Notitia Dignitatum* which figures basically the Constantinian arrangement, although some more earlier or later phases in the evolution of the system are discernable due to epigraphic evidence.

119

Cuvinte-cheie: *limes*, *Dacia Ripensis*, *legio*, *cuneus*, *auxilium*, *cohors*, Dunărea, frontieră riverană, Dacia Traiană, castră, surse literare și geografice, *Itinerariul Antonin*, *Tabula Peutingeriana*, flotă.

Rezumat: În calitate de nouă provincie imperială, *Dacia Ripensis* deținea o poziție importantă pe frontiera dunăreană. Frontul ei riveran acoperea cel mai probabil porțiunea care a corespuns întinderii frontierei dunărene a Daciei traiane. De fapt, primele elemente ale noului sistem defensiv dunărean la mijlocul secolului III par să își găsească originile în timpul domniei lui Gallienus, atunci când Dacia traiană încă exista la nord de Dunăre. Practic, procesul reconstituirii apărării pe Dunăre a constat în reluarea ocupării instalațiilor anterioare din secolul I, care fuseseră orientate la vremea respectivă către puternicul stat dac condus de Decebal. Aurelian a încheiat un proces început cu un deceniu înaintea lui, în timpul lui Gallienus, și la care asistase ca ofițer în armata romană, supunându-se noilor cerințe strategice ale momentului. Noi modificări au fost efectuate în vremea Tetrarhiei. Imaginea globală a armatei romane din *Dacia Ripensis* în secolul IV, mai precis din perioada constantiniană până la sfârșitul secolului, este oferită de *Notitia Dignitatum* care înfățișează practic reformele constantiniene, deși alte câteva faze mai recente sau mai târzii în evoluția sistemului sunt de asemenea detectabile prin dovezile epigrafice.